

**วรากรณ์
สามโกเศศ**

ดอลลาร์ตก ทำให้น้ำมันยิ่งแพง

มี ผู้สังเกตเห็นว่าการที่น้ำมันมีราคาสูงขึ้นมากมายนั้น ส่วนสำคัญส่วนหนึ่งมาจากการที่ดอลลาร์มีค่าอ่อนตัวลง มีผู้พยายามให้เหตุผลที่น่าสนใจ และมีนัยสำคัญต่ออนาคตของราคาน้ำมันที่พวกเราใช้กัน

น้ำมันที่ซื้อขายกันในตลาดโลกมีหลายลักษณะ คุณภาพน้ำมันดิบก็แตกต่างกันไป สัญญาซื้อขายก็ไม่เหมือนกัน ดังนั้น จึงแทบไม่มีใครซื้อน้ำมันดิบในราคาเดียวกัน

อย่างไรก็ดี เมื่อน้ำมันดิบขยับราคาขึ้น ราคาซื้อขายส่วนใหญ่ก็ขยับตัวขึ้นในทิศทางเดียวกัน มากบ้าง น้อยบ้าง แล้วแต่เงื่อนไขการซื้อขาย

การขยับตัวขึ้นของราคาน้ำมันดิบส่วนหนึ่งมาจากความไม่สมดุลของดีมานด์และซัพพลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งซัพพลายที่ถูกจำกัดไว้ด้วยการรวมตัวกันผลิตให้น้อย เพื่อราคาจะได้สูงและข้อจำกัดในการขยายการผลิตใหม่ๆ ในขณะที่ดีมานด์ก็เพิ่มขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง ไม่ว่าจะมาจากการบริโภค การแก่งแย่ง การกวาดเก็บเขาสารอง ฯลฯ

อย่างไรก็ดี การเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันส่วนหนึ่งมีผู้เห็นว่าสอดคล้องกับการลดลงของค่าดอลลาร์ หรือพูดอีกอย่างหนึ่งว่าการอ่อนตัวของดอลลาร์เป็นสาเหตุหนึ่งของการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมัน ถึงแม้ว่าราคาน้ำมันดิบจะอยู่หนึ่งแต่เมื่อดอลลาร์เกิดอ่อนค่าลงน้ำมันดิบก็จะมีราคาสูงขึ้นทันที

ปัจจุบันผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ยอมรับความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามระหว่างราคาน้ำมันดิบและค่าดอลลาร์ โดยมีคำอธิบายดังนี้

สมมุติว่าเราอยู่ในโลกที่อยู่ๆราคาสินค้าทั้งหลายสูงขึ้นเท่าตัวยกเว้นสินค้าที่เราขาย ค่าถามก็คือ จะมีทางไหม้ที่ราคาสินค้าของเราจะเพิ่มขึ้นตามหรือไม่เพื่อที่จะรักษา "ค่าแท้จริง" ของสินค้าของเราไว้ กล่าวคือ ก่อนหน้าราคาเพิ่มขึ้นสินค้าเราชิ้นหนึ่ง (สมมุติว่าราคา 2 บาท) หากขายก็จะเอาไปซื้อสินค้า ก. (สมมุติว่าเป็นสินค้าอ้างอิงและมีราคา 1 บาท) ได้ 2 ชิ้น เมื่อราคาสินค้า ก. เพิ่มขึ้น 1 เท่าตัว (เป็น 2 บาท) ถ้าสินค้า ของเราราคาไม่เปลี่ยนแปลง (ยังคงเป็น 2 บาท) หากเราขายสินค้าและเอาเงินไปซื้อสินค้า ก. ก็จะได้ 1 ชิ้นเท่านั้น

เพื่อรักษา "ค่าแท้จริง" ของสินค้าเรา เราต้องเพิ่มหนึ่งเท่าตัวด้วย (เป็น 4 บาท) เพื่อที่จะทำให้การขายสินค้าของเรา 1 ชิ้น จะทำให้ซื้อสินค้า ก. ได้ 2 ชิ้นเหมือนเดิม

คำอธิบายของการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันเมื่อดอลลาร์อ่อนตัวก็เข้าทำนองคล้ายกัน กล่าวคือ เมื่อราคาน้ำมันดิบที่ถูกกำหนดไว้ในรูปของดอลลาร์คงที่อยู่ในระดับหนึ่ง เช่น 1 บาร์เรล เท่ากับ 100 ดอลลาร์

อัตราแลกเปลี่ยน 2 ดอลลาร์เท่ากับ 1 ยูโร สินค้า ก. ในยุโรป (สินค้าสมมุติที่ใช้อ้างอิง) ราคาขึ้นละ 1 ยูโร ดังนั้น น้ำมันดิบ 1 บาร์เรล จึงมีราคา 50 ยูโร และเทียบเท่ากับซื้อสินค้า ก. ได้ 50 ชิ้น

สมมุติว่าดอลลาร์อ่อนค่าหนักกลายเป็น 4 ดอลลาร์ เท่า 1 ยูโร น้ำมันดิบ 1 บาร์เรล ราคา 100 เหรียญเดิม จึงมีราคา 25 ยูโร และเทียบเท่ากับซื้อสินค้าได้ 25 ชิ้น (สินค้า ก.ราคา 1 ยูโรเหมือนเดิม)

บ เพื่อให้ น้ำมันดิบ 1 บาร์เรล สามารถเทียบเท่ากับซื้อสินค้าได้ 50 ชิ้น ภายใต้ค่าดอลลาร์ที่อ่อนปวกเปียกเช่นนี้ ราคาน้ำมันดิบต้องพุ่งขึ้นเป็น 200 ดอลลาร์ (แลกเปลี่ยนได้ 50 ยูโรคือ 200 บาท 4 และซื้อสินค้า ก.ได้ 50 ชิ้น เหมือนเดิม)

คำอธิบายเทียบเคียงกับสินค้า ก.เช่นนี้คือสิ่งที่เศรษฐศาสตร์เรียกว่า "Numeraire Interpretation" ซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าในระบบเศรษฐกิจราคาที่ถูกกำหนดอย่าง จริงแท้ นั่นคือ "ราคา" โดยเปรียบเทียบไม่ใช่ระดับราคา (Absolute level of price)

สิ่งสำคัญก็คือ สินค้าแต่ละอย่างมีราคาเป็นก็เท่าของสินค้าอีกอย่างหนึ่ง (ถ้ายึดสินค้าหนึ่งเป็นหลักก็จะเห็นชัดเจน) ไม่ใช่ระดับราคาสินค้านั้นโดดๆ การจะรู้ว่าสินค้าใดมีราคาสูงหรือต่ำในเศรษฐกิจก็ดูจากการเปรียบเทียบในลักษณะนี้

ราคาน้ำมันดิบที่ซื้อขายกันนั้นสะท้อนความเป็นไปของกลไกตลาด ถ้า ณ ราคาน้ำมันดิบระดับหนึ่งดอลลาร์เกิดอ่อนตัว กลไกตลาดก็จะปรับราคาน้ำมันดิบที่ขายเพื่อรักษาไว้ซึ่ง การเปรียบเทียบ กับ "สินค้า ก." (ตัวอ้างอิงสมมุติ) และการปรับราคานั้น มิได้เป็นไปเพราะมีการรวมหัวกันโกงราคาแต่อย่างใด "ราคารวมหัว" กันในระดับหนึ่งนั้นมันได้เกิดขึ้นก่อนหน้านี้อแล้ว (คือการมีราคา 100 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล) การปรับราคาเพิ่มเพราะดอลลาร์อ่อนตัวนั้นเป็นปัจจัยเสริมตามกลไกตลาดที่ทำให้ราคาน้ำมันดิบที่ถูกกำหนดไว้ในรูปของดอลลาร์สูงยิ่งขึ้น

สินค้าอื่นๆ ที่ราคาในตลาดโลกถูกกำหนดไว้ในรูปของดอลลาร์ เช่น ปู๊ย ข้าวโพด ถั่วเหลือง ฯลฯ ก็ตกอยู่ในชะตากรรมเดียวกับน้ำมัน คือเมื่อดอลลาร์อ่อนตัวก็ยิ่งทำให้ราคาสูงขึ้นไปอีก และนี่คือเหตุผลส่วนหนึ่งที่ทำให้ราคาพืชอาหารหลักและปุ๋ยมีราคาแพงขึ้น (เมล็ดทานตะวัน เม็ดแดงโม มันแกวมันเทศ ที่ปลูกและบริโภคกันในบ้านเราไม่มีราคาในรูปของดอลลาร์จึงไม่ถูกรบกวน ขออย่าว่าผู้เขียนไม่ได้

และนำไปบริโภคสิ่งเหล่านี้แทนข้าว)

ถึงแม้ดอลลาร์จะมีค่าลดลงเป็นลำดับในระยะยาวค่อนข้างแน่นอน อันเป็นผลจากเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา ความเชื่อมั่นที่ชาวโลกมีต่อดอลลาร์ การแข่งขันจากยูโร ฯลฯ แต่ค่าดอลลาร์ถึงแม้จะไม่ผันผวนมากนักในแต่ละวันหรือแต่ละอาทิตย์ก็เป็นสิ่งที่คาดเดาได้ยากมาก

ตลาดซื้อขายเงินตราต่างประเทศระดับโลกนั้นในวันหนึ่งๆ มีมูลค่าเฉลี่ยการซื้อขายถึงวันละ 3.2 ล้านๆ ดอลลาร์ (มูลค่าการซื้อขายหุ้นทั่วโลกมีมูลค่าวันละ 300 พันล้านดอลลาร์) หากรวมมูลค่านี้เข้าด้วยกันทั้งเดือนก็สามารถซื้อสินค้าและบริการที่ผลิตในโลกทั้งปีได้ (GDP โลกมีมูลค่าประมาณ 96 ล้านๆ ดอลลาร์) และร้อยละ 90 ของการซื้อขายเงินตราต่างประเทศทั่วโลกในแต่ละวันก็คือสกุลดอลลาร์

มูลค่าการซื้อขายที่สูงเช่นนี้ทำให้การคาดเดาการเปลี่ยนแปลงค่าดอลลาร์เป็นไปได้ยากมาก ซึ่งมีผลทำให้การประเมินผลกระทบต่อราคาน้ำมันยากไปด้วย

ค จะไม่ถูกต้องนักหากไม่กล่าวว่ามันักวิชาการบางส่วนไม่เชื่อในความสัมพันธ์อันผันผวนระหว่างค่าดอลลาร์และราคาน้ำมัน บางส่วนก็เชื่อว่าราคาน้ำมันที่สูงขึ้นเป็นสาเหตุที่ทำให้ดอลลาร์อ่อนค่าด้วยซ้ำ บ้างก็ว่ามันเป็นไปได้ทั้งสองทางคือต่างฝ่ายต่างก็มีอิทธิพลต่อกันและกัน

ข้อเขียนในวันนี้สะท้อนความเห็นของนักเศรษฐศาสตร์ส่วนหนึ่งที่งานวิชาการสนับสนุน และดูจะโน้มน้าวให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวนมากคล้อยตามในปัจจุบัน (ดู Steve Hawkes, The Times, October 2007)

ถ้าดอลลาร์อ่อนค่าแล้วทำให้น้ำมันแพงขึ้นจริง ใครที่คิดจะซื้อรถคันใหญ่ก็น้ำมันมาก คิดจะซื้อเครื่องบินขนาดใหญ่ คิดจะทำโครงการที่ต้นทุนผูกพันกับราคาน้ำมันสูง ฯลฯ คงต้องไตร่ตรองให้ดีเพราะทางโน้มนที่ซัดก็คือดอลลาร์จะมีค่าอ่อนตัวลงเรื่อยๆ ในระยะเวลา 10-20 ปีข้างหน้า ส่วนจะอ่อนลงไปแค่ไหนไม่มีใครรู้ และจะลงไปนึ่งที่ค่าใดก็ไม่มีใครรู้เช่นกัน

หากผู้เขียนรู้คงไม่มานั่งเขียนบทความอยู่เช่นนี้ คงออก BBC และ CNN ทุกวัน เรียกว่าดังกว่า นกเขา และถูกรอกจากไทยแลนด์รวมกันเป็นแน่